

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ*

Τῆς

ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Δευτέρα, 29 Δεκεμβρίου 1941

Πρωί ακόμα, στο κρεβάτι, έπαιξα μαζί σου, κουβέντιασα τήν άναρθρη μιά τόσο γλυκεία γλώσσα σου και τώρα ακούω τή Νίτσα νά σε νανουρίζη στο διπλανό δωμάτιο. Αυτό τό συνήθειο, μ' όλο πού τ' απαγορεύουνε τά βιβλία τά παιδαγωγικά, τό πήρες άπ' τήν άρχή τῆς ζωῆς σου. Γι' αυτό τήν ήμέρα κοιμάσαι στο καροτσάκι, γιά νά μπορέη, κουνώντας σε λίγο και νανουρίζοντάς σε, ή Νίτσα νά σε κοιμίξη. Μόνο έτσι τακτοποίησα τόν ύπνο σου, πού στην άρχή ήταν άκατάστατος και πολύ λίγος. Σ' άφρηνα μονάχο σου στο κρεββατάκι σου και εσύ ξεραινόσουν στα κλάμματα και ήταν αδύνατο ν' αποκοιμηθῆς. Έξ άλλου, σκέφτηκα, άφού τόσο σ' ευχαριστοῦσε, γιατί νά σοῦ τό στερήσω τό νανούρισμα και τό λίκνισμα; Τί θα πάθαινες; Γενιές δόλοκληρες έχουμε λικνισθῆ και νανουριστῆ, και οι καινούργιες, πού ἴσως τ' αποφεύγουν, δέν είναι λιγώτερο νευρικές άπό μās. Έτσι, τό ζήτημα τοῦ ύπνου σου είναι ώραία κανονισμένο. Στις έξη τό πρωί ξυπνάς με παιγνίδια και με χαρές. Έχεις χορτάσει τόν ύπνο, γιατί κοιμάσαι συνέχεια άπό τις 7, με μιά μικρή διακοπή στις εννιάμιση, πού παίρνεις τόν τελευταίο σου θηλασμό. Δέν έχω παράπονο γιά τις νύχτες σου, άγοράκι μου. Κοιμάσαι άτάραχα, σαν πουλάκι, και μήτε στους πρώτους σου μήνες δέν ξύπνησες νύχτα με κλάματα τῆς μανούλας σου. Στην άρχή, μιά δυό φορές, ξύπνησες και σε θήλασα, μιά ό γιατρός μοῦπε νά μῆν τό ξανακάμω και νά σ' αφήνω νά κλαίς. Έδνυχώς συνήθισες γλήγορα, και αν εξαίρεσω 3-4 φορές, τις μέρες πού έσκασαν τά δοντάκια

σου, ποτέ δέ μ' ενόχλησες άπ' τόν ύπνο.

Λοιπόν, στις έξη τό πρωί θηλάξεις, γιά πρώτη φορά τῆ μέρα, και τί ώραία πού διακόπτεις τό θηλασμό, κοιτάζοντας έξεταστικά τόν πατέρα σου, πού κοιμάται δίπλα, και παίζεις με τό πρόσωπό του, κώνοντας τό περίεργο δαχτυλάκι πότε στο στόμα και πότε στα μάτια. Έκεῖνος τότε ξυπνά, άρπάξει τό μικρό δαχτυλάκι και τό φιλεῖ, και ή μανούλα γκρινιαίξει, γιατί δέν κάνει νά σοῦ φιλοῦν τά χεράκια, πού εσύ όλο τά χώνεις στο στόμα σου. Έστερα πάλι θυμάσαι τό θηλασμό, τρώς λίγο λάιμαργα και αρχινās ξανά τά παιγνίδια. Ό γιατρός λέει: «Θά κάμης τεμπέλη τό γυιό σου! Μῆν τόν αφήνης νά παίξη όταν τρώη. Πρέπει νά τελειώνη σύντομα τις δουλειές του!» Μά εγώ τό βρίσκω τόσο χαριτωμένο, νά παρατάς τό μαστό και νά ξεφυσās στο πρόσωπο τοῦ πατέρα, όπως έμαθες νά κάνης στο φῶς τῆς λάμπας. Πολλές φορές, εγώ, πού διδάσκω ψυχολογία τοῦ παιδιοῦ, βρίσκομαι σε σύγκρουση με τό βιβλίο, και έχω τῆ γνώμη πώς δέν είναι πάντα εκείνο πού έχει δίκιο. Η επιστήμη είναι σωστή βέβαια, με στεγνή, σα δασκάλα γεροντοκόρη. Η ποίηση και ή στοργή τῆς μάνας τήν ανατρέπουν πολλές φορές. Νά τώρα, στις πρώτες σου κουβεντούλες, ή ψυχολογία έχει άπατηση ν' άπαντώ με σωστές τις λέξεις, νά λέω «περίπατο» εκεί πού εσύ λές «άτα», και «έφυγε» όταν εσύ μουρμουρίζεις «πάπα». Νά διορθώνω τό «μάμ» με τῆ λέξη «φαγητό» και τό «νταντά» με τό «ξύλο». Όχι, χουσό μου, μ' άρέσουνε τά βρεφικά σου ψελλίσματα. Έχουνε τόση ζωντάνια, τόση εκφραστικότητα οι πρώτες κομμένες λεξούλες τών παιδιών! Οι συλλαβές, σφραγισκόφωνες, οδοντόφωνες, χειλόφωνες, πότε

* Συνέχεια άπό τό προηγούμενο τεῦχος.

σκέτες και πότε ἀναδιπλασιασμένες ἢ και πολλές φορές στὴ σειρὰ βαλμένες, εἶναι ἡ πρώτη παιδικὴ ἔκφραση, τόσο μουσικὴ, τόσο τρυφερή, καθὼς δίνεται μὲ τὴν κελαϊδίστρα φωνὴ τοῦ μικροῦ παιδιοῦ. Γι' αὐτὸ ἄς ἀφήσουμε τὸ «ξύλο» γιὰ τὴν ψυχολογία και τὸ χαριτωμένο «νταντὰ» γιὰ τὸ βρεφικὸ στόμα. Ἔχει καιρὸ, σὰν γεμίση ἀπὸ μαργαριτάρια, νὰ πῆ καθαρὰ και σωστὰ κάθε λέξη, πού ὄλη τὴν ὥρα θ' ἀκούη γύρω του. Ἔρχεται τόσο φυσικὴ ἢ ἀλλαγὴ ἀπὸ τὰ μωρουδίστικα ὄμορφα λογάκια στὴν παιδικὴ γλῶσσα, και κανένα παιδὶ δὲν κουράστηκε νὰ τὴ μιλήση.

Λοιπὸν, σὰν ἀποθλάσης, καθίζεις στὸ καρεκλάκι σου, και σὲ φέρνει ἡ Νίτσα στὴν κάμαρά μου νὰ σὲ προσέχω. Ὁ πατέρας σοῦχει φτιάξει ἕνα ξυλάκι, σὰν Π, και κρεμοῦμε τίς κουνουνίστρες σου. Ἔτσι, παίζοντας, περνᾶμε μιὰ ὥρα πάλι. Ὑστερα κοιμᾶσαι, κι ὅταν ξυπνήσης και φᾶς τὴν κρεμίτσα σου, ἂν ἡ μανούλα δὲν ἔχη σχολεῖο, σὲ βγάξει περίπατο, ἀλλοιῶς βγαίνεις μὲ τὸν παππούλη. Σοῦ κόβει κλαδιὰ και στολίζει τὸ καροτσάκι σου, και σὺ παίζεις μὲ τὰ πράσινα φύλλα και μουρομονρίζεις. Τώρα πιὰ πού μεγάλωσες, ἡ μανία σου εἶναι νὰ στέκης ὀρθοῦ, νὰ γέρονης μπροστά, κρατώντας τὸ καροτσάκι και, σὰ γοργόνα στὴν πλώρη τοῦ καραβιοῦ, νὰ περνᾶς τοὺς δρόμους περήφανα, ἀποσπώντας τὰ βλέμματα τῶν διαβατῶν. Εἶσαι, λένε, πολὺ χαριτωμένο μωράκι, κι ὁ κόσμος, καθὼς εἶσαι και ζωηρό, στέκεται και σὲ καμαρώνει. Κι ἡ μανούλα σου τρέμει τὸ «μάτι» κι ὄλο χτυπᾶ ξύλο και σοῦ κρεμᾶ μπλὲ χαντοίτσες. Πάντα στὴ σαλιανίτσα σου εἶναι κερφωμένο ἕνα ποδάρι τοῦ κάβουρα δεμένο μ' ἀσήμι—δῶρο τῆς γιαγιάς γιὰ τὸ μάτι—κι ἕνα ὠραῖο χρυσὸ σταυρουλάκι, στολισμένο μὲ τουρκουάζ. Μὰ ὁ μοναδικός, πραγματικός σου φύλακας εἶναι ἡ Παναγίτσα, πού ἐγώ, περνώντας ἀπ' τὴν Ἁγία Ἐλεούσα, σ' ἀφήνω στὴν πόρτα, και μπαίνω μὲ πίστη και τῆς ἀνάβω ἕνα κεράκι, γιὰ τὴν ὑγειά σου.

Ἡ ὀδοντοφυΐα σου ὄλο και προχωρεῖ κανονικά. Ἐβγαλες, πᾶνε δέκα μέρες τώρα, και τὸ ἔκτο δοντάκι. Τέσσερα πάνω και δυὸ κάτω. Σοῦ λείπουν ἀκόμα οἱ δυὸ πλαῖνοι

κάτω κοπιτήρες γιὰ νὰ συμπληρώσης τὰ ὀκτὼ δοντάκια τῆς πρώτης χρονιάς. Λόξι νᾶχη ὁ Θεός! Θυμᾶμαι, πρὶν ἀπὸ δυὸ μῆνες, τ' Ἁγίου Δημητρίου, σὲ πῆγα στὴν ἐκκλησία νὰ κοινωνήσης. Ἐκεῖ λοιπὸν γνώρισα ἕνα ἄλλο παιδάκι, δέκα μηνῶν τότε, μὲ τέσσερα δοντάκια. Ἐζήλεσα, γιατί ἐσὺ δὲν εἶχες ἀρχίσει ἀκόμη. Και νὰ πού ἐσὺ τώρα, στους δέκα σου μῆνες, τὸ ξεπερνᾶς γιατί ἔχεις ἔξη. Κι ἦταν ἐκεῖνο τόσο παχύτερο! Ἐδυναῶς εἶσαι γερό κι ἐσύ, κι ἄς μὴν εἶσαι τόσο παχύ. Κι ὄλοι λένε πὼς πᾶς ἔτσι καλὰ γιατί θήλασες μητρικὸ γάλα πολὺν καιρὸ. Δοξάζω τὸ Θεό, πού ἐγώ, ἡ ἀδύνατη σὰν τσίχλα, ἐνοιωσα ἀρετὰ πλούσιο τὸ μαστό μου γιὰ νὰ σὲ θρέψω, γλυκό μου ἀγόρι. Μὲ πόση ἐπιμονὴ ἀλήθεια καταφέρω ν' ἀποκτήσω γάλα, πού στὴν ἀρχὴ εἶχα τόσο λίγο! Σὲ θήλαζα τακτικά, κι ἀκόμα, ὅσο κι ἂν λιγότερα, κι ὅσο κι ἂν ἐπιβάλλεται πιὰ ὁ ἀπογαλακτισμός σου, ἐγὼ θὰ σοῦ δίνω, ὅσο μπορῶ περισσότερον καιρὸ, κι ἄς εἶναι και λίγες μόνο σταγόνες, πρῶι και βράδυ. Τὸ δικό μου τὸ γάλα εἶναι ἡ μόνη τροφή πού ἡ δύσκολη ἐποχὴ μας δὲν μπορεῖ νὰ σοῦ τὴ στερήση.

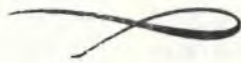
1 Ἰανουαρίου 1942

Ἡ πρώτη σου πρωτοχρονιά, καινούργιο μου ἀνθρωπάκι. Δὲν εἶναι ὅπως θὰ ταίριαζε κι ὅπως, ἂν ἦταν ἄλλες χρονιές, θὰ τὴν εἰτοίμαζε ἡ μανούλα σου. Τὸ σπῆτι δὲν εἶχε γλυκὰ κι ἡ καρδιά δὲν εἶχε μεγάλες ἐλπίδες. Και τὸ ἐλάχιστο παιχνιδάκι κοστίζει ἕνα χιλιάριο. Ὅμως ἐσὺ τὰ μικρὰ σου δωράκια τὰ πῆρες. Μιὰ κουνουνίστρα πολύχρωμη ἀπὸ τὸν πατέρα, ἕνα κουνελάκι λαστιχένιο, πού φρονάζει σὰν τοῦ ζουλιᾶς τὴν κοιλιά, ἀπὸ τὴ μανούλα, ἕναν Ἁγιο Βασίλη ἀπὸ τὴ θεία Πόπη, κι ἀπὸ τὴ γιαγιά ἕνα πιατάκι μ' ἕνα μικρὸ κουταλάκι και πηροναῖο κι ἕνα μαξιλαράκι μὲ μιὰ παλιὰ δαντέλλα. Δὲν κόψαμε πῆτα στοῦ σπῆτι, μὰ στὴν πῆτα τῆς θείας (μπομπότα σκέτη) σοῦπεσε ἡ δραχμή, και σοῦ τὴ φύλαξα γιὰ ἀνάμνηση. Ὅσο γιὰ τίς εὐχές, ἡ καλύτερη ἦταν τοῦ παπποῦ σου: «Τὸ 2042 νὰ εἶσαι ἕνα ἀσπρόμαλλο γεροντάκι μ' ἐγγόνια και δισέγγονα γύρω σου». Ὁ Θεὸς ἄς τὸν εἰσακούση.

Κυριακή, 4 Ἰανουαρίου 1942

Σήμερα φόρεσες τὴν πλεχτὴ ποδιά σου ἀπὸ ὀλόασπρο μαλλί, πὸν σοῦ πλεξε ἡ Δευκὴ, μιὰ ἀγαπημένη μαθήτριά μου. Σοῦ πηγάνει πολὺ ὥραϊα, κάτω ἀπὸ τ' ἄσπρο σου παλτουδάκι. Κι ἦσουνα τόσο πρόσχαρο σήμερα! Σάλενες τὴ γλωσσίτσα κι' ἔκανες «λόλυ, λόλυ», κι' ὅταν σοῦ λέγαμε «κάνε παλαμάκια», ἀπλώνεις τὰ χεράκια καὶ τὰ χτυποῦσες μαζί! Χαίρομαι ὅταν βλέπω πὼς γίνεσαι ἄνθρωπος πιά καὶ συνεννοεῖσαι μαζί μας. Μεγαλώνεις, ὦρα τὴν ὦρα, στιγμὴ τὴ στιγμὴ, κι' ἡ σκέψη σου ἀναπτύσσεται κάθε μέρα καὶ περισσότερο. Μά, τί παράξενο! Τὴ λέξη «μαμὰ» δὲν μπορεῖς

εὐκόλα νὰ τὴν προφέρεις. Τὴ λὲς κάποτε, μὰ μὲ δυσκολία, κι' ὅταν σοῦ τονίζω: «μα... μὰ» ἐσὺ μ' ἀπαντᾷς μὲ πείσμα «μπα-μπα». Ὅμως μέσα στὸν κόσμον, ὅταν μὲ χάνεις, βάζεις τὰ κλάματα, κι' ὅταν παρουσιαστῶ πάλι μπροστά σου, γελᾷς μ' ἀνακούφιση καὶ χαρὰ. Τί πειράζει πὸν δὲν ξέρεις ἀκόμα νὰ πῆς τ' ὄνομά μου; Καταλαβαίνεις ποιὰ εἶναι ἡ μαρούλα, καὶ σὺν ἔρθῃ ἡ ὥρα γιὰ τὸ φαί, ἀπλώνεις τὰ χεράκια καὶ οἰχθεῖσαι στὸ μαστό μου μὲ βουλιμία. Ἄς μ' ἀξίωση πάντα αὐτὴ τὴ χαρὰ ὁ Θεός: Νὰ μπορῶ σ' ὀλη μου τὴ ζωὴ νὰ ἱκανοποιῶ κάθε σου ἐπιθυμία καὶ νὰ σταματῶ στ' ἀγαπημένα σου μάτια τὸ κλάμα. (Συνεχίζεται)

ΧΙΜΑΙΡΑΙ Ἡ ΑΛΗΘΕΙΑΙ;

ΜΙΑ ΦΥΛΗ ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΩΝ ΘΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗ ΜΕΤΑ ΕΤΗ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΟΦΥΩΝ

Ὁ διάσημος γενετιστὴς Δρ Χέρμαν Μύλλερ, ὁ ὁποῖος εἶχε τιμηθῆ κατὰ τὸ 1946 μὲ τὸ Βραβεῖον Νομπέλ, φρονεῖ ὅτι σπέρμα λαμβανόμενον ἀπὸ μεγαλοφυεῖς ἄνδρας, διατηρούμενον ὑπὸ ψύξιν ἐπὶ 20 ἔτη καὶ κατόπιν διοχετευόμενον εἰς γυναῖκας, δύναται νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν δημιουργίαν μιᾶς φυλῆς υπερανθρώπων. Αἱ ἔρευναι τοῦ δόκτορος Μύλλερ ἀποτελοῦν τὴν βᾶσιν τῶν νόμων τῆς μεταλλαγῆς. Ὁ Δρ Μύλλερ ὑποστηρίζει ὅτι, καὶ εἰς περιωρισμένην ἀκόμη κλίμακα χρησιμοποιοῦμενον, τὸ καταψυγὲν σπέρμα ἐξεχουσῶν προσωπικοτήτων θὰ ἠδύνατο νὰ συμβάλῃ κατὰ πολὺ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς. Πιστεύει ὅτι τὸ σπέρμα ἄνδρος ὅπως ὁ Ἀϊνστάϊν, ὁ Παστέρ, ὁ Καρτέσιος ἢ ὁ Λίνκολν, χρησιμοποιοῦμενον διὰ τεχνητὴν γονιμοποίησιν, θὰ ἦτο γενετικῶς ἀποτελεσματικόν.

Ὁ Δρ Μύλλερ ἀναφέρει ὅτι «ἡ χρησιμοποίησις τοιοῦτου σπέρματος θὰ ἠδύνατο νὰ γίνεται εἰκοσι τοῦλάχιστον ἔτη ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ δότου, εἰς τρόπον ὥστε θὰ ἐγίνοντο πολὺ ὀλιγώτεραι βεβιασμένα κρίσεις σχετικῶς μὲ τὰ προτερήματα καὶ τὰ ἐλαττώματά του».

Αἱ προτάσεις αὐταὶ τοῦ Δρ Μύλλερ περιλαμβάνονται εἰς μίαν ἐκθεσιν, ἡ ὁποία ἐγράφη ὑπ' αὐτοῦ δι' ἐν Σεμινάριον τὸ ὁποῖον συνῆλθεν εἰς τὸ Παριεπιστήμιον τοῦ Σικάγου πρὸς ἑορτασμόν τῆς ἐκατονταετηρίδος τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἔργου τοῦ Δαρβίνου «Ἡ καταγωγή τῶν εἰδῶν», ἡ ὁποία ἐγινε τὴν 24ην Νοεμβρίου 1859.

Ὁ Δρ Μύλλερ προτείνει ἐπίσης ὅπως τὰ ζεῦγη τῶν ὁποίων ἡ διανοητικότης καὶ ἡ ὑγεία εὐρίσκειται εἰς ἐπίπεδον ἀνώτερον τοῦ μέσου ὄρου ἐνθαρρύνονται διὰ νὰ γεννοῦν περισσότερα παιδιὰ, τὰ ὁποῖα κατόπιν θὰ ἀνατρέφονται ὑπὸ ἄλλων ζευγῶν. Προειδοποιεῖ ἐπίσης ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φυλὴ ἐνδέχεται νὰ παρακμάσῃ ἐφ' ὅσον ἐξακολουθῆσῃ νὰ γεννᾷ καὶ νὰ ἀνατρέφῃ παιδιὰ χωρὶς ἐπιστημονικὸν πρόγραμμα.

Ὁ Δρ Μύλλερ τονίζει ἐπίσης ὅτι λόγῳ τῶν ἱατρικῶν προόδων πολλοὶ ζῶντες ἤδη ἄνθρωποι θὰ εἶχον ἐνδεχομένως ἀποθάνει λόγῳ κληρονομικῶν μειονεκτημάτων καὶ πρὸ τῆς ἡλικίας τῆς ἀναπαραγωγῆς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ κληρονομικὰ μειονεκτήματα διαγιγνώσκονται καὶ προστίθενται εἰς τὰ νέα, τὰ ὁποῖα εἰσφέρει ἐκάστη νέα γενεά, λόγῳ φυσικῶν μεταλλαγῶν. Αἱ μεταλλαγᾶί εἶναι μεταβολαὶ—συνήθως πρὸς τὸ χειρότερον—αἱ ὁποῖαι ἐπέρχονται εἰς τοὺς γόνους, τοὺς φορεῖς τῆς κληρονομικότητος.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Δρ Μύλλερ ἀναφέρει ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐνδέχεται νὰ συγκεντρώσῃ τὸσον πολλὰ μειονεκτήματα, ὥστε νὰ ἀκολουθῆσῃ τὴν μοῖραν τοῦ δεινοσαύρου. Τὸ ζήτημα κατ' αὐτὸν δὲν εἶναι ἡ ἐκ μέρους τῆς κοινωνίας ἐξασφάλισις καλυτέρας ζωῆς διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ ὅτι αὕτη, συνεγίξουσα τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ τώρα, θὰ διευκολύνῃ εἰς τὴν μετάδοσιν τῶν μειονεκτητικῶν γενετικῶν στοιχείων εἰς τὰς ἐπομένους γενεάς.